

Inhoud

Introductie | Hoe leer je geschiedenis met Memo?

4

- 1 Geschiedenis: zoveel méér dan feiten leren 4
- 2 Historisch denken, wat is dat eigenlijk? 5
- 3 Zes kernvragen over geschiedenis 6
- 4 Inzichten bij de zes kernvragen over geschiedenis 8

1 | Jagers en boeren

10

- 1.1 De agrarische revolutie 12
- 1.2 Het ontstaan van steden 18
- 1.3 Machtige rijken in het Midden-Oosten 24

2 | De klassieke oudheid

32

- 2.1 De Griekse democratie 34
- 2.2 Het hellenisme 40
- 2.3 De Romeinse Republiek 46
- 2.4 Het Romeinse keizerrijk 51
- 2.5 Joden en christenen 58
- 2.6 Het einde van het Romeinse Rijk 64

Tijdscharnier 500

72

3 | De vroege middeleeuwen

74

- 3.1 Hofstelsel en horigheid 76
- 3.2 Europa wordt christelijk 82
- 3.3 Het bestuur wordt feodaal 88
- 3.4 De verspreiding van de islam 93

4 | De late middeleeuwen

102

- 4.1 De steden komen weer tot bloei 104
- 4.2 De expansie van de christelijke wereld 110
- 4.3 De strijd tussen paus en keizer 116
- 4.4 Het ontstaan van machtige staten 121

Tijdscharnier 1500

130

5 | Veranderend mens- en wereldbeeld

132

- 5.1 De renaissance 134
- 5.2 Europeanen ontdekken de wereld 140
- 5.3 De Reformatie 146

6 | Een nieuwe republiek in Europa

154

- 6.1 De Opstand in Europees perspectief 156
- 6.2 Een bijzondere bestuursvorm 162
- 6.3 Internationale handel 168

7 | Koningen, heren en denkers

176

- 7.1 Absolutisme 178
- 7.2 Burgerlijke cultuur en hofcultuur 184
- 7.3 De wetenschappelijke revolutie 190

8 | Verlichting en revoluties

198

- 8.1 De Verlichting 200
- 8.2 Vorsten en verlichte ideeën 206
- 8.3 Burgers aan de macht 212
- 8.4 Vrijheid, ook voor de slaven? 218

Tijdscharnier 1800

226

9 | De economische sprong van Europa

228

- 9.1 De industriële revolutie 230
- 9.2 Nationalisme 236
- 9.3 Modern imperialisme 241

10 | Politieke strijd en emancipatie

250

- 10.1 Conservatisme en politiek liberalisme 252
- 10.2 Emancipatie 258
- 10.3 Naar een verzuilde samenleving 264
- 10.4 Wetenschap in de 19e eeuw 269

Tijdscharnier 1900

276

11 | Leven in een massamenleving

278

- 11.1 Een moderne wereld 280
- 11.2 De Eerste Wereldoorlog 286
- 11.3 De Sovjet-Unie 292
- 11.4 De Verenigde Staten 298

12 | De Tweede Wereldoorlog

306

- 12.1 Nazi-Duitsland en het fascisme in Europa 308
- 12.2 De Duitse bezetting 314
- 12.3 De overwinning van de geallieerden 320
- 12.4 Nationalisme in de koloniën 326

13 | Europa en de wereld 1945-1989

334

- 13.1 Oost en West 336
- 13.2 Een welvarend Westen 342
- 13.3 Noord en Zuid 349

14 | Europa en de wereld na 1989

358

- 14.1 Naar een nieuwe wereldorde 360
- 14.2 Europa en zijn pluriforme samenlevingen 366

Belangrijke begrippen 374

Register 384

Colofon 387